

Webinar LOWAN Lezen met begrip in een meertalige context

16 April 2026

Eveline Wouters, Lectoraat Meertaligheid en Onderwijs
Hogeschool Utrecht

ONDERZOEKSPUBLICATIE

Meertalige leerlingen ondersteunen in het leesonderwijs

Een literatuurstudie naar meertaligheid,
lezen met begrip en leesmotivatie



Eveline Wouters, Marian van Popta,
Suzanne Dekker en Jantien Smit

Wat gaan we doen?

Inzet van meertaligheid op school en in de klas bij het leesonderwijs:

1. Meertalig talenbeleid
2. Pedagogisch handelen
3. Didactisch handelen

1.

Meertalig talenbeleid

Van eentalig naar meertalig onderwijs

- Meertaligheid realiteit in veel klaslokalen
- Vele verschijningsvormen
- Waardering van thuistalen: van belemmering naar rijkdom
- Verschuiving eentalige naar meertalige benadering; inzet thuistaal (Bosma et al.,

2022; Onderwijsraad, 2025; García, 2009; Kulju et al., 2018; Moraru et al., 2025; Sierens & Van Avermaet, 2014; Veerman et a., 2025)

Van eentalig naar meertalig beleid



Talige diversiteit op school (gebaseerd op Onderwijscentrum Brussel, 2021):

Hoe staan de leerkrachten in onze school tegenover talige diversiteit?

Verbieden

We gaan talige diversiteit tegen.

Onze boodschap op school: wij spreken 'enkel Nederlands'

We zetten geen thuistalen in.

Tolereren

We tolereren de talige diversiteit.

Leerlingen worden niet aangesproken op het gebruik van andere talen naast het Nederlands.

We staan talige diversiteit met name toe in informele situaties.

Waarderen

We waarderen de talige diversiteit en maken het zichtbaar in de school.

We gebruiken talige diversiteit bewust om het welbevinden van leerlingen te bevorderen.

We laten leerlingen als kennismaking in aanraking komen met meerdere talen en taalvarianten.

Inzetten

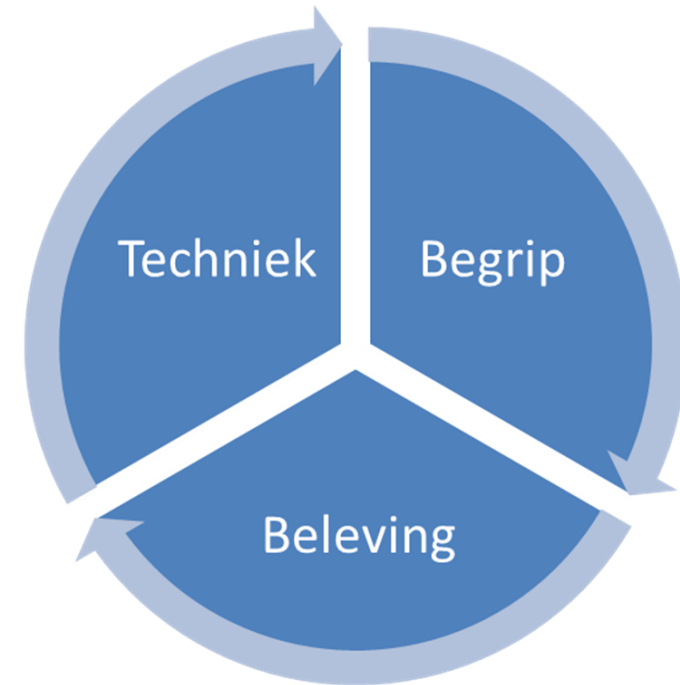
We benutten en herkennen de talige diversiteit als hefboom tot leren van en in het Nederlands.

Alle talen worden functioneel ingezet als bron van voorkennis en ter ondersteuning van het leerproces.

Visie op leesonderwijs

Lezen als betekenisvolle activiteit:
om betekenis te construeren in echte
communicatieve en inhoudelijke contexten

(Houtveen, 2012; NRO, 2022 ; OECD, 2018;).



Houtveen et al., 2012

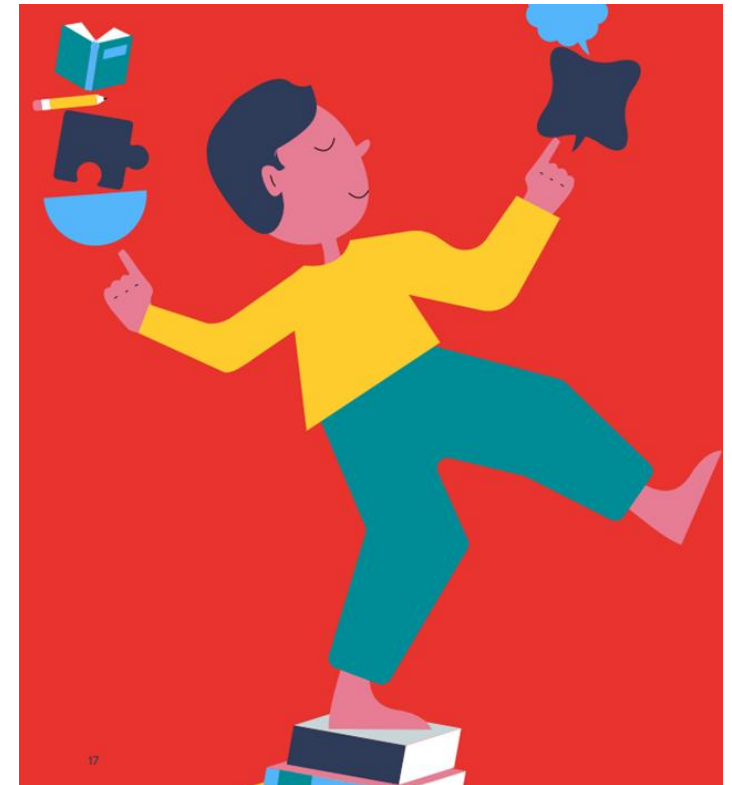
2.

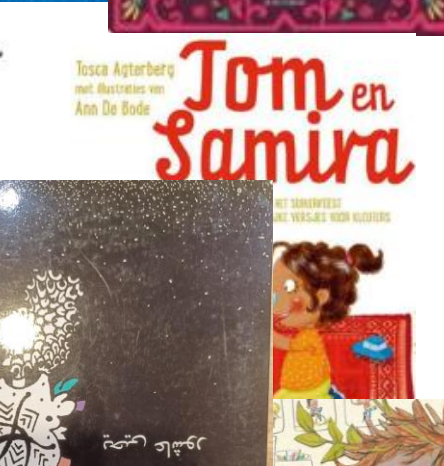
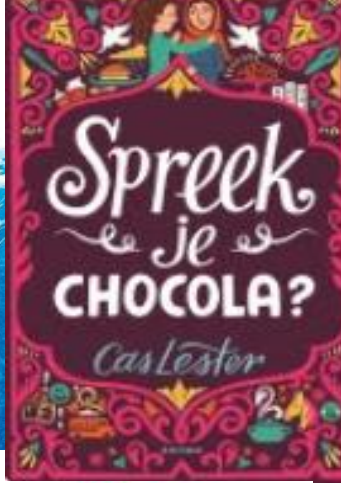
Pedagogisch handeln

Pedagogisch veilig leerklimaat: culturele responsiviteit

Werken aan culturele responsiviteit (Blommers et al., 2022; Goedhart, 2025; Lin, 2020):

- Responsieve leerkrachten
 - Houding, kennis en vaardigheden
 - Aansluiten bij leefwereld en thuistalen
- Responsief onderwijs
 - Inclusief curriculum op basis van meervoudige perspectieven
 - Meertalige bibliotheek





Pilot de Bibliotheek op school
nieuwkomersonderwijs - Stichting Lezen

3.

Didactisch handelen

Model voor effectief leesonderwijs aan meertalige leerlingen

(Wouters et al, 2024, 2026)



Voorkennis benutten en activeren



- Taalrijk curriculum (betekenisvol, cultuur responsieve leeromgeving)
- Functioneel inzetten van de thuistaal
- Thematische aanpak

Voorbeeld van thematisch aanbod

Waterkracht centrales

Overstromingen

Wat is de kracht van het water om ons heen?
Hoe blijven wij het water de baas?

Vruchtbaar voor de natuur

Water drinken is gezond

Water, vriend of vijand?!

Belang van kunnen zwemmen

Overall water

De zee kwam door de brievenbus

MEER-MINNEN VERDRINKEN NIET

DROPPEN OP DE GRONDEL

Taalproductie



- Belang van praten en schrijven
- Integratie taaldomeinen (zie vernieuwde kerndoelen)
- Van belang voor (school)taalontwikkeling
- Kleine groepjes
- Thuistaal als hefboom

*Waar in deze les
kan ik spreek-/ schrijfkansen
voor leerlingen inbouwen?*

Interactieve scaffolding

(Uit Wouters et al., 2026 gebaseerd op Smit et al., 2013)

<p>Herformuleer leerling-uitingen (gesproken of geschreven)</p>	<p>Leerling: "Ik heb een boek gelezen dat was leuk." Leerkracht: "[naam leerling] vertelt ons: <i>Ik heb een boek gelezen, dat ik leuk vond</i>. Kun je vertellen waarom je het leuk vond?"</p>
<p>Vraag leerlingen om gesproken of geschreven taal te verbeteren</p>	<p>Leerling: "Die ene is veel sneller gegroeid". Leerkracht: "Wat bedoel je precies met 'die ene'? Kun je ons vertellen hoe die plant precies heet, zodat iedereen je kan volgen?"</p>
<p>Herhaal correcte formuleringen van leerlingen</p>	<p>Leerling: "Ik denk dat het komt doordat ze zich buitengesloten voelen." Leerkracht: "Ja, precies: ze voelen zich <i>buitengesloten</i>."</p>
<p>Introduceer of herinner aan specifieke woorden of formuleringen</p>	<p>Leerkracht: "We hebben het gehad over woorden als 'spannend', 'grappig' en 'interessant'. Kun je één van die woorden gebruiken om je verhaal te vertellen?"</p>
<p>Maak de kwaliteit van taaluitingen expliciet</p>	<p>Leerling: "De dijken gingen kapot, ze waren doorgebroken." Leerkracht: "Dat zeg je mooi! Je gebruikt het woord 'doorgebroken' zoals we ook zojuist in het filmpje zagen."</p>
<p>Vraag leerlingen om zelfstandig een verklaring, onderbouwing, enzovoort te verwoorden (in gesproken of geschreven taal)</p>	<p>Leerkracht: "Je zegt dat het personage boos is. Kun je uitleggen waarom hij boos is, en dat onderbouwen met een voorbeeld uit de tekst?"</p>

Ondersteuning en feedback



Tijdelijke ondersteuning die leerlingen stap voor stap helpt om uiteindelijk zelfstandig een tekst te begrijpen.

- Geplande scaffolding
- Interactieve scaffolding

Geplande scaffolding

(Uit: Wouters et al., 2026 gebaseerd op Smit et al., 2013)

- Personages visualiseren
- Verhaallijn (inclusief plaats en tijd) verduidelijken of visualiseren
- Filmpje/afbeelding/concreet materiaal inzetten
- Inzet thuistaal: ervaringen uitwisselen, vertalen met taalmaatje of technologie
- Themataal/schooltaal, vaktaal, kernwoorden/formuleringen uit de tekst noteren op een taalposter of themamuur
- Tekststructuren met bijbehorende visuele schema's (zoals een woordweb bij een beschrijvende tekststructuur)
- Bij voorlezen: gebruik van mimiek en gebaren
- Herhaald lezen of luisteren i.p.v. zelfstandig lezen
- Schrijfkaders met aanvulzinnen

Pre-teaching (in de thuistaal) lezen of voorlezen



ВИСОТКА

Оскільки сталь стала дешевою та поширеною в середині дев'ятнадцятого століття, інженери та архітектори змогли проектувати стрункі міські вежі. Але без ліфтів ніхто б не хотів там жити.

Сходивши проліт не є проблемою для людей у формі, але після трьох-п'яти прольотів майже всі задихаються. На початку дев'ятнадцятого століття це означало, що найпопулярніші номери — і найвища орендна плата — розташовувалися на нижніх поверхах великих готелів та офісних будівель. Винахід ліфта зробив підйом нагору безпроблемним, але ліфти мали серйозну проблему з іміджем. Пасажири боялися, що трос, що підтримує кабінку ліфта, порветься, і вони з криком впадуть у шахту.

БЕЗПЕЧНІША ПОЇЗДКА

У 1852 році американський виробник ліфтів Еліша Отіс винайшов «безпечний ліфт» із вбудованими гальмами, які чіплялися за боки шахти ліфта. Гальма відпущалися, коли трос, на якому перевозилася кабінка ліфта, натягувався. Якщо трос рвався, гальма активувалися, зупиняючи падіння кабінки ліфта. Отіс представив свій винахід захоплюючим трюком на виставці в Нью-Йорку. Коли він піднімався високо над натовпом у відкритому ліфті, асистент над ним різко перерізав трос. Ліфт упав лише на кілька дюймів, перш ніж безпечно зупинитися. Вражені, забудовники поспішили встановити ліфти у своїх нових будівлях. Після 1860 року майже кожен готель у Нью-Йорку мав ліфти.

НАРОДЖЕННЯ ХМОРБОСОС

Історія могла б на цьому закінчитися, але винахід безпечного ліфта став початком набагато довшої історії. Хоча нові залізниці

СІДАТИ
Перші ліфти рухалися так повільно, що були обладнані зручними сидіннями, де пасажири могли відпочивати під час вертикальної подорожі.

Оскільки телеграфні лінії спростили подорожі та зв'язок, ціни на землю в містах різко зросли. Методи будівництва також змінилися. Старі будівлі ніколи не були вищими за п'ять поверхів через товсті стіни з кладки, необхідні для їх підтримки, що обмежувало доступну площу. Але в середині століття процес Бессемера — новий спосіб виробництва сталі — знизив вартість будівельних балок. Збудовники почали використовувати сталеві каркаси, які могли підтримувати будівлі майже будь-якої висоти.

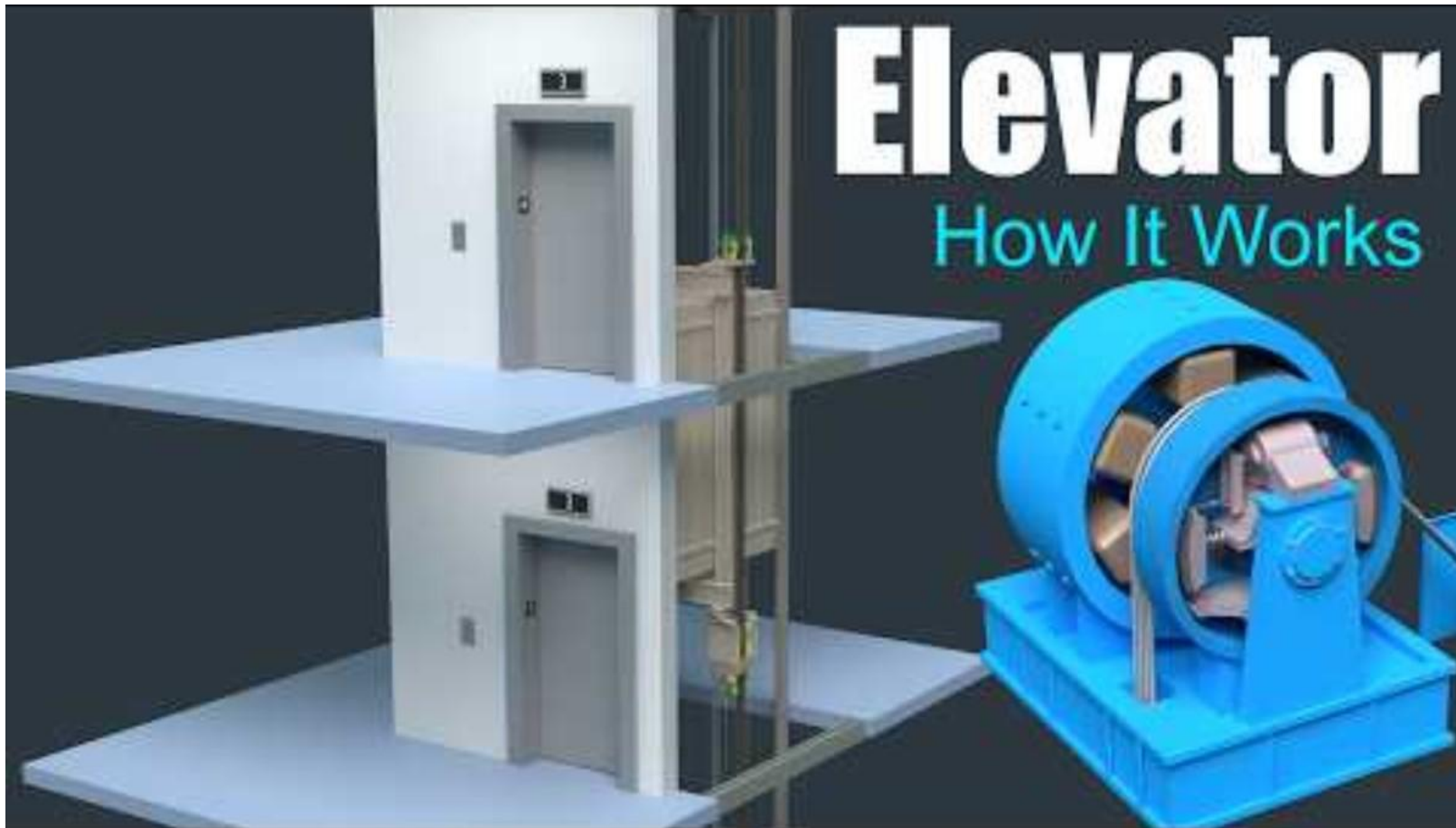
Без ліфтів високі будівлі були ні до чого: ніхто не хотів орендувати кімнату вище п'ятого поверху. Але ліфти змінили це. Вищі поверхи були далеко від шуму та бруду вулиці та мали більше світла: рідко кожен захотів жити та працювати в пентхаусі. Ліфти буквально змінили міський горизонт: вони змусили хмарочоси підніматися, як зубчасті, вражаючі вежі зі скла, сталі та бетону.

ОКРЕМІ ЛІФТИ
В Америці дев'ятнадцятого століття вважалося неприпустимим, щоб жінка перебувала наодинці з чоловіком, якого вона не знає. Готель «Пасіфік» у Чикаго, який відкрився в 1870 році, мав один ліфт для чоловіків і пар і ще один для самотніх жінок.

«Якщо їм там трохи залюдно, вони просто нахилиють вулицю вгору та називають її хмарочосом».

ШОТЛАНДСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ
ВІЛЬЯМ АРЧЕР ПРО НЬЮ-ЙОРКЦІВ У 1899 РОЦІ

Filmpje (in de thuistaal)



< Audiotrack

Arabisch

Chinees

Deens

Duits

Filipijns

Frans

Hindi

Monitoren en evalueren



- Beperkingen Nederlandstalige toetsen
- Formatieve toetsing: leesgesprekken & portfolio's
- Functioneel meertalige assessment (FMA)

Samenvattend

1. Meertalig talenbeleid
2. Pedagogisch veilig leerklimaat
3. Pedagogisch didactisch handelen

Afrondend

- Publicatie beschikbaar via de website van Stichting Lezen: zowel [digitaal](#) als fysiek
- [Publicatie: Kwaliteitskader Onderwijs aan leerlingen in een meertalige context | Gelijke kansen](#)
- Vragen, scholing of contact: eveline.wouters@hu.nl



<https://multi-stem-toolbox.nl/>